

www.vulkani.rs
office@vulkani.rs

Naziv originala:
Alex Schulman
ÖVERLEVARNA

Copyright © Alex Schulman 2020

Published by agreement with Ahlander Agency

Translation Copyright © 2022 za srpsko izdanje Vulkan izdavaštvo

ISBN 978-86-10-04234-4

Ova knjiga štampana je na prirodnom recikliranom papiru od drveća koje raste u održivim šumama. Proces proizvodnje u potpunosti je u skladu sa svim važećim propisima Ministarstva životne sredine i prostornog planiranja Republike Srbije.

ALEKS
ŠULMAN

IZ
PEPELA

Prevela Radojka Jevtić

VULKAN
IZDAVAŠTVO

Beograd, 2022.

Za Kalea i Niklasa

PRVI DEO

Kuća

PRVO POGLAVLJE

23.59

Policijski auto klizi između plavog lišća niz uzani šljunkoviti put koji vodi ka imanju. Usamljena kuća leži na obali u junskoj noći koja nikad neće biti sasvim tamna. Prosta drvena kućica, čudnih proporcija, malo veća nego što bi trebalo da bude. Bela drvenarija se ljušti i boja na zidu sa južne strane izbledela je od sunca. Crepovi su se skoro spojili i krov sada izgleda kao krljušt nekog praistorijskog stvora. Vetra nema, ali je prohladno; kondenzacija se već hvata na dnu prozora. Jarkožuto svetlo vidi se kroz jedan od prozora na spratu.

Dole je jezero, mirno i svetlucavo, oivičeno brezama sve do ivice obale. I sauna u kojoj su dečaci nekada sedeli sa ocem u letnjim noćima, pa se teturali po ostrim stenama, jedan po jedan, držeći ravnotežu raširenih ruku, kao da su na krstu. „Voda je fina!“, viknuo bi otac kada bi se bacio u vodu. Njegov povik bi se proneo jezerom i tišina koja bi ga pratila nije postojala nigde osim ovde, na mestu toliko udaljenom od svega. Tišina koja je ponekad plašila Benjamina, ali i zbog koje se ponekad osećao kao da ih prisluškuju.

Dalje niz obalu je brodska kućica, napravljena od drveta koje propada, i cela struktura počela se naginjati ka vodi. A iznad toga je ambar, sa bezbroj rupa od termita i tragovima prastare balege na podu. Između ambara i kuće je mali travnjak, gde su dečaci nekada igrali fudbal. Tu je blaga nizbrdica, i ko god je igrao okrenut leđima jezeru, morao se boriti i sa gravitacijom.

To je scena, tako izgleda – samo nekoliko malih zgrada na travi sa šumom iza i jezerom ispred. N pristupačno mesto, usamljeno i sada kao što je bilo i proteklih godina. Ako stojite na daljem kraju obale i gledate na ovo prostranstvo, nigde ne biste videli naznake života. Retko bi oni čuli automobil kako prolazi šljunkovitim putem sa druge strane jezera i udaljeni zvuk motora koji polako radi. U suve letnje dane videli bi oblak prašine kako se pronosi šumom. Ali nikada nisu videli nikoga; bili su sami na ovom mestu, odakle nikada

nisu odlazili i koje niko nikada ne posećuje. Jednom su videli lovca. Dečaci su se igrali u šumi i spazili ga iznenada. Sedi čovek obučen u zeleno, na dvadeset metara od njih, koji tiho prolazi kroz zimzeleno drveće. Kada je prolazio, pogledao je bledo u dečake, stavio kažiprst na usta i nastavio da hoda kroz šumu dok nije nestao. Nije bilo nikakvog objašnjenja – on je bio kao tajanstveni meteor koji prolazi blizu, preko neba, ali nikad ne padne. Dečaci nisu o tome kasnije pričali i Benjamin se ponekad pitao da li se to zaista desilo.

Prošla su dva sata od sumraka. Policijski auto mili po šljunkovitom putu. Pogled nervoznog vozača uperen je ispred haube, pokušava da vidi šta gazi dok se spušta niz brdo. Čak i kada se nagne preko volana i pogleda nagore, ne može da vidi vrhove krošnji. Zimzeleno drveće koje se nadnosi nad kuću neverovatno je. Bilo je ogromno čak i kada su dečaci bili mali, ali sada je trideset ili četrdeset metara visoko. Otac dečaka uvek se ponosio ovdašnjom plodnom zemljom, kao da je on zaslužan za to. Sadio je rotkve početkom juna i nakon samo nekoliko nedelja odvukao bi decu do bašte da im pokaže leje crvenih tačaka koje izbijaju iz zemlje. Ali plodnom tlu oko kolibe ne može se verovati; tu i tamo zemlja je potpuno jalova. Drvo jabuke koje je tata dao mami za rođendan i dalje stoji tamo gde ga je posadio nekada davno, ali prosto ne raste i ne daje ploda. Na nekim mestima zemlja nema kamenja, crna je i teška. Na drugim, kamen čuči odmah ispod

trave. Kada je tata podizao kokošinjac, kad je provlačio žarač kroz zemlju, ponekad bi nežno i lagano prolazio kroz travu natopljenu kišom. Međutim, povremeno bi se čuo zveket tik ispod površine zemlje i tata bi viknuo, a ruke bi mu se zatresle od sudara sa stenom.

Policajac izlazi iz automobila i uvežbanim pokretima brzo smanjuje ton na napravi na ramenu, prigušivši čudne zvuke. Krupan je. Izgleda nekako prizemljeno – težina crnih alata na njegovom pojasu vuče ga ka Zemljinom kori.

Plava svetla iznad visokog drveća.

Nešto je posebno u vezi sa tim svetlima, planinama koje postaju plave preko jezera, i plavim svetlima policijskog automobila – kao da je naslikano na platnu.

Policajac kreće ka kući i zastaje. Iznenada je nesiguran, zaustavlja se da osmotri scenu. Tri muškarca sede na kamenim stepenicama koje vode do ulaza u kuću. Plaču i grle se. Nose odelo i kravatu. Na travi pored njih je urna. On gleda jednog muškarca u oči i ovaj ustaje. Druga dvojica ostaju na stepenicama, i dalje se grleći. Mokri su i izubijani, i on shvata zašto je pozvana hitna pomoć.

„Ja sam Benjamin, ja sam zvao.“

Policajac u džepovima traži notes. Ne zna da li će biti moguće staviti ovu priču na papir, pošto zalazi u kraj priče koja traje decenijama, priče o tri brata koja su odavno otrgnuta od ovog mesta i koja su sada primorana da se vrata. Ovde je

Iz pepela

sve povezano, ništa ne postoji sâm, niti može biti objašnjeno samo po sebi. Ogromna je težina onoga što se sada dešava, ali naravno, mnogo toga se već desilo. Ono što se sada zbiva na ovim kamenim stepenicama, suze tri brata, njihova naduvena lica i sva ova krv, samo je poslednji talas u vodi, onaj najudaljeniji od centra.

DRUGO POGLAVLJE

Trka

Svake noći Benjamin je stajao na ivici vode sa mrežom i kofom, malo dalje na obali od nasipa na kom su sedeli njegova majka i otac. Pratili su večernje sunce i pomerali sto i stolice nekoliko metara svaki put kada bi se našli u hladu i tako su se pomerali polako kako je večer prelazilo u noć. Pod stolom je sedela Moli, njihov pas, i gledala začuđeno kako joj nestaje krov nad glavom, a zatim bi ih pratila na putu obalom. Sada su se njegovi roditelji našli na poslednjoj stanici i gledali sunce kako polako tone iza krošnji sa druge strane jezera. Uvek su sedeli jedno pored drugog, rame uz rame, jer su oboje hteli da

gledaju vodu. Bele plastične stolice tonule su u visoku travu pored malog nagnutog drvenog stola sa umašćenim čašama piva koje svetlucaju na zalazećem suncu. Daska za sečenje sa okrajkom čajne, mortadelom i rotkvicama. Rashladna torba stajala je u travi između njih i hladila im votku. Svaki put kada bi je tata sipao u čašicu, rekao bi: „Hej“, podigao je, nazdravio ničemu i ispio. Tata je sekao čajnu i sto se tresao, a pivo se prosipalo. Mama se odmah iznervirala. Gledala ga je sa grimasom na licu i držala čašu u vazduhu dok on ne bi završio. Njegov otac to nikad nije primećivao, ali Benjamin jeste. Zapazio bi svaki put kada bi se pomerili; uvek se držao podalje, dajući im mir i tišinu, trudeći se da i dalje prati njihov razgovor, atmosferu i njihovo raspoloženje. Slušao bi njihovo prijateljsko čavrljanje, zvuk escajga po porcelanu, kako jedno od njih pali cigaretu, i niz drugih zvukova koji pokazuju da je sve u redu među njima.

Benjamin je šetao obalom sa svojom mrežicom. Gledao je u tamnu vodu i s vremena na vreme pogledao bi pravo u odsjaj sunca u vodi, pa bi ga oči zbolele kao da su eksplodirale. Hodao je po velikim stenama i tražio po dnu punoglavce, ona čudna stvorenja, malena i crna, usporene zapete što plivaju. Uhvatio je nekoliko u mrežicu i zarobio ih u svoju crvenu kofu. To je bila tradicija. Skupljao je punoglavce blizu roditelja, a kada bi oni krenuli, vratio bi punoglavce u vodu i otišao sa mamom i tatom. Zatim bi sve to sve ponavljao naredne

večeri. Jednom je zaboravio punoglavce u kofi. Kada ih je pro-
našao sledećeg podneva, svi su bili mrtvi, pokošeni pod vreli-
nom sunca. Uplašio se da će tata saznati, pa je ispraznio kofu
u jezero. Iako je znao da je tata u kući i da se odmara, osećao
se kao da ga posmatra.

„Mama!“

Benjamin je pogledao ka kući i video svog malog brata kako
se spušta niz brdo. Video je odatle koliko je nestrpljiv. Ali ovo
nije mesto za nemirne. Naročito ne ovog leta – kada su došli
nedelju dana ranije, njihovi roditelji su odlučili da ne gledaju te-
leviziju celog leta. To su im saopštili ozbiljnim tonom, i Pjeru se
naročito nije svidelo kada je tata izvukao kabl iz utičnice i stavio
ga na vrh televizora, kao javno pogubljenje, gde telo ostaje da
visi kao upozorenje, da bi svi znali šta se desilo tehnologiji koja
je bila pretnja odluci porodice da provodi leta napolju.

Pjer je imao stripove, koje je polako glasno sebi čitao,
mrmljajući dok je ležao na stomaku na travi uveče. Ali na
kraju bi mu dosadilo i otišao bi do roditelja. Benjamin je znao
da je reakcija mame i tate mogla biti različita; ponekad ste
smeli mami da sednete u krilo i ona bi vam nežno češkala
leđa. Ali ponekad bi im se roditelji iznervirali i nežni trenu-
tak bi sasvim prošao.

„Nemam šta da radim“, rekao je Pjer.

„Zar ne želiš da hvataš punoglavce sa Benjaminom?“, pi-
tala je mama.

„Ne“, odgovorio je. Stao je iza mamine stolice i gledao u zalazeće sunce.

„Pa, šta je sa Nilsom, zar ne možete vas dvojica da radite nešto?“

„Šta, na primer?“

Tišina. Tu gde su sedeli, mama i tata, nekako umorni, naslonili su se na plastične stolice, otežali od alkohola. Gledali su u jezero. Kao da su pokušavali da smisle nešto da kažu, da predlože neke aktivnosti, ali ništa im nije padalo na pamet.

„Hej“, promrmljao je tata i popio čašicu alkohola. Zatim je napravio grimasu i tri puta pljesnuo rukama. „U redu“, dozvao ih je. „Sva trojica da budete ovde u kupaćim za dva minuta!“

Benjamin je podigao glavu, odmaknuo se malo od ivice vode. Spustio je mrežicu u travu.

„Dečaci!“, doviknuo je tata. „Okupite se!“

Nils je ležao u ležaljci rastegnutoj između dve breze pored kuće. Benjamin je obraćao pažnju na zvuke njihove porodice, ali Nils bi se trudio da se isključi. Benjamin se uvek trudio da se približi roditeljima, a Nils je želeo da se skloni. Odlazio bi u drugu prostoriju, ne bi učestvovao u aktivnostima. Kada bi bilo vreme da braća odu na spavanje, ponekad bi čuli roditelje kako se svađaju kroz tanak zid od iverice. Benjamin bi čuo svaku reč i procenjivao razgovor da bi video koliko štete će napraviti. Ponekad su bili nezamislivo okrutni kada bi vikali jedno na drugo i govorili tako oštre reči da mu se sve činilo

nepopravljivim. Benjamin bi ležao budan satima i u glavi ponavljao svađu. Ali činilo se da Nilsa zaista sve to ne dotiče. „Ludnica“, promrmljao bi kada bi se svađa zahuktala, a onda bi se okrenuo i zaspao. Nije mario, držao se po strani po danu, nije talasao – osim povremenih izliva besa, koji bi nestali brzo kako su i došli. „Jebote!“, čulo bi se možda iz ležaljke kada bi Nils počeo da maše rukama histerično da otera osu koja se previše približila. „Jebeni ludaci!“, vikao bi i udario nekoliko puta uprazno. Zatim bi ponovi nastupio mir.

„Nilse!“, pozvao ga je tata. „Okupljanje na obali!“

„Ne može da te čuje“, rekla je mama. „Sluša muziku.“

Tata je jače povikao. Ali nije bilo odgovora iz ležaljke. Mama je uzdahnula, ustala i požurila do Nilsa, pa mu mah-nula ispred lica. Skinuo je slušalice. „Tata želi da odeš tamo“, kazala je.

Okupljanje na obali. Bio je to zlatan čas. Tata sa onim posebnih pogledom u oku koji su braća volela, varnicom što je obećavala zabavu i igru, i uvek sa određenom ozbiljnom notom u glasu kada treba da predstavi novo takmičenje. Ozbiljnost sa osmehom sakrivenim u krajičku usana. Svečano kao da je ulog ogroman.

„Pravila su jednostavna“, rekao je, nadnoseći se nad tri brata koja su stajala ispred njega, sa tananim nogama što su virile iz kupaćih. „Na moj znak dečaci će skočiti u vodu, otplivati do bove i vratiti se na kopno. Prvi koji se vrati pobedio je.“

Dečaci su se spremili.

„Jesu li svi razumeli?“, pitao je. „Ovo je trenutak kada ćemo saznati koji je od vas najbrži!“

Benjamin se lupio po tankim butinama, kao što je video sportiste da rade na televiziji pre ključnih takmičenja.

„Čekajte“, rekao je tata i skinuo sat. „Meriću vam vreme.“

Velikim palčevima otac je tapkao po dugmićima na digitalnom satu. Promrmljao je sebi u bradu: „Prokletstvo“, kada nije mogao da ga upali. Podigao je glavu.

„Na mesta.“

Benjamin i Pjer su počeli da se gurkaju za bolju startnu poziciju.

„Ne, prestanite“, kazao je tata. „Nema toga.“

„Onda ne morate ni da se trkate“, rekla je mama. I dalje je sedela za stolom i punila svoju čašu.

Dečaci su imali sedam, devet i trinaest godina. Kada su igrali zajedno fudbal ili karte ovih dana, ponekad bi svađe bile toliko žestoke da se Benjamin osećao kao da se nešto među njima lomi. Ulog je bio još veći kada bi ih tata naterao da se takmiče jedni protiv drugih, kad bi im jasno stavio do znanja da želi da sazna koji njegov sin je najbolji u nečemu.

„Spremni, pozor... sad!“

Benjamin je pojurio ka jezeru, sa braćom za petama. U vodu. Čuo je povike iza sebe, mama i tata su navijali sa obale.

„Bravo!“